

Varför har ingen ansvar för placerade barn?

För två och ett halvt år sedan dog 15-åriga **Donia** i sitt familjehem. Socialstyrelsen riktade allvarlig kritik mot Simrishamns kommun som brast på ett antal punkter. Ändå finns det ingen att ställa till svars.

Den 21:a november 2011 var det upprättelseceremoni i Stockholms stadshus. En högtidig samling för att framföra en offentlig ursäkt till alla de som vanvårdats som barn och unga på institutioner och i familjehem när samhället tagit över föräldraansvaret men brustit. Blå hallen var full, alla som hade önskat fick inte plats och orden från riksdagens talman **Per Westerberg** och barnminister **Maria Larsson** var förpliktigande: Vi ska göra allt som står i vår makt för att detta inte ska upprepas.

Den 28:e april 2012 dog 15-åriga **Donia Hassan** i sitt familjehem. Dödsorsaken var en obehandlad dubbelsidig lunginflammation och hon hade då varit svårt sjuk i flera veckor. Omständigheterna beskrevs häromdagen i Kalla Fakta. Jag förmår inte upprepa detaljerna, men jag känner stor vanmakt och sorg när jag återigen tar del av hur Donias sista veckor såg ut och hur sjuk hon var utan att få adekvat vård.

Redan våren 2013 kom Socialstyrelsen med en mycket skarp granskningsrapport av omständigheterna kring Donias död där tyngsta ansvaret faller på Simrishamns kommun. Kommunen, har förlitat sig på vårdföretaget Attendo som tillhandahållit och stöttat familjehemmet, och inte tagit sitt absoluta ansvar, som man alltid behåller trots en mellanhand. Det brast vid rekryteringen, det fanns ingen genomförandeplan, kommunen har inte följt upp vården, den kvalitet som kommunen köpt

levererades inte. Så här skrev jag i Socionomen 3/2013:

"Ingen har gjort sitt jobb. Inte nämnden, inte handläggarna, inte Attendo, inte sjukvården och inte familjehemmet."

Är det här vanvård? Ja Aftonbladet använder den rubriken och det är svårt att inte instämma.

Det som inte skulle hända mer, händer här, nu fortfarande. 2011, på våren innan upprättelseceremonin, gav jag tillsammans med **Anna Kakuli** ut antologin "[Ett annat hemma – om samhällets ansvar för placerade barn](#)". Vi ville ge hopp utan att blunda för de missförhållanden som råder. Mot slutet av boken ställer vi en fråga till flera av dem som medverkar i den, specialister inom olika områden som har med den sociala barnvården att göra.

Frågan lyder: Vems ansvar är det när placerade barn far illa? Vi får en rad olika svar, till exempel:

"Jag tycker att politiker och tjänstemän har lika stort ansvar. De ska kunna ställas till svars på samma sätt. Idag är ansvaret luddigt."

"Den placerade kommunens socialtjänst, självfallet."

"Ja man kan ju säga att det är samhällets ansvar, men vem är samhället?"

"Förvaltningschefen, en förste socialsekreterare, en handläggare med god kompetens. Nämnden."

På vilket sätt ska ansvariga ställas till svars? Donias död är polisanmäld, både av hennes biologiska mamma och av andra. Men åklagaren har inte ansett det troligt att något brott begåtts och ingen förundersökning har därför inletts. Kanske kan Kalla Fakta:s program få chefsåklagaren att överväga åtal om tjänstefel. Dagen efter programmet ringde jag honom, han hade inte sett programmet men skulle "informera sig om dess innehåll". Om två veckor ringer jag honom igen.

Nu har vi en ny regering, nya ansvariga i många kommuner. Jag skulle önska att de som har makten att förbättra för de barn

där samhället gått in som förälder ganska direkt funderar över hur de kan stärka länkarna i den kedja som den sociala barnvården är. Och lägga till några länkar för att få en starkare kedja.

Det här är mina förslag:

Gör en stor familjehemsundersökning. Vilka blir familjehem och varför. Använd kunskapen från den för att förbättra rekryteringen av familjehem.

Obligatorisk fortbildning av familjehemsföräldrar.

När kommunen anlitar privata aktörer får myndighetsansvaret inte tunnas ut. Kommunen har hela tiden ansvaret.

Bättre tillsyn. Oanmälda besök ska vara regel – inte undantag.

Lyssna på barnen och ungdomarna själva. De kan berätta hur de har det, bara någon lyssnar och tar på allvar. Glöm inte de små barnen utan språk!

Inför en motsvarighet till Barn- och elevombudet som finns när barn blir utsatta för mobbning och kränkande behandling i skolan, också för placerade barn. Rätt till skadestånd för barn och unga som vanvårdas.

Säkerställ att placerade barn såväl på institution som i familjehem får en bra skolgång, enligt SkolFam:s koncept.

Glöm inte läkarkontroller för placerade barn. Hur otroligt det än låter kan barn, på grund av skolbyte till exempel, missa syn- och läkarkontroller som görs vid en viss ålder. Finns det något mer basic?

Underlätta barnets kontakt med sitt biologiska nätverk.

Inför tjänstemannaansvar.

Anna Fredriksson

Länkar:

[Kalla Fakta](#)

[Aftonbladet](#)

[Ett annat hemma](#)

[Anne Skånér – Inga barn ska vanvårdas eller dö i samhällets vård](#)